

The background of the cover is a black and white photograph of a large, ancient arena, likely the Colosseum in Rome. The arena is filled with spectators, and the architecture features multiple tiers of arches. In the foreground, a gladiator stands with their back to the camera, arms raised in a gesture of triumph or defiance. One hand holds a sword aloft, while the other holds a helmet. The lighting is dramatic, with strong highlights and deep shadows, creating a sense of grandeur and historical atmosphere.

RASEL VITFILD
GLADIATRIX

U ARENAMA DREVNOM RIMA
ROĐENA JE VRHUNSKA RATNICA

Preveo Miroslav Bašić Palković

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2009.

I

Lisandra nikada nije zaboravila kako joj je bilo prvi put. Potpuno sama, hodala je kroz tamu prolaza koji je vodio ka amfiteatru obasjanom suncem.

Kada se približila areni, začula je zvuk koji je dopirao odozgo – ritmičnu, dobujuću kadencu koju je prvo osetila negde na rubovima svesti. Ispočetka udaljen, taj zvuk je postao očaravajuć poput poja morskih sirena, šireći se po kamenu oko nje i prožimajući je sve do samih kostiju.

Lisandra se borila da svoja uzburkana osećanja zadrži u stanju pripravnosti. Strah je poput leda potekao njenim venama, te je na tren poklekla. Ali drugi deo njenoga bića beše sav obuzet željom da se suoči s najužasnijim od svih izazova. Ta želja je u njoj zatreperila samo u magnovenju, ali ipak dovoljno snažnim plamom da bi sažegla sav njen strah. Iz te tame je zakoračila pravo na neumoljivo sunce u areni.

Jeka mase beše poput neke žive tvari koja se najednom okomila na nju, pa se zateturala pred njenom neizmernom silinom. Poput nekog golemog boga što se obrušava na nedostojne ljude, okružiše je čitavi redovi bučne rulje iz dupke punog amfiteatra. Pogled joj je lutao na sve strane razgledajući nebrojena lica, izobličena i iskrivljena, sa zjapećim ustima iz kojih su izlazili povici žudnje i nestrpljenja.

Gadni vonj podigao se sa sveže pograbuljanog peska, ispunivši joj nozdrve smradom krvi pomešanim sa izmetom iskasapljenih životinja. *Venatori*, lovci divljih zveri, imali su posla toga dana koljući na stotine takvih stvorenja na radost okupljene mase. Stomak joj se prevrnuo, živci

su joj prosto treperili vabeći je da se dâ u beg, da pobegne iz ovoga pakla, ali je ponovo uspela da potisne taj nagon.

Uranjanje pomahnitale rulje postade još žešće. Zaškiljila je očima zagledavši se u drugu stranu arene, gde se pred tunelom nasuprot onom iz kojeg je sama izašla pojavila neka žena.

Njena suparnica.

Lisandra je jedva opazila roba koji je dojurio do nje u arenu i gurnuo joj dva kratka mača u očnojone ruke dok je pokušavala da se usredsredi na protivnicu. Shvatila je da su borci sigurno bili odabirani po fizičkim razlikama. Dok ona beše visoka i vitka, njena protivnica je bila niska, čvrste građe i zdepastih nogu i kratkih ruku. U Lisandrinim spartanskim očima, ta žena je delovala kao prostakuša. Njene dojke, goleme poput vimena, pomaljale su se ispod bele tunike preteći da iskoče napolje tako zategnute ispod odeće, a ovaj primerak jedne tipične Galkinje beše krunisan kosom boje slame, kao krajnja suprotnost Lisandrinim uvajcima koji behu crni poput gavranovog perja. Postojale su samo dve sličnosti: oružje koje su nosile i neumitna spoznaja da će za svega nekoliko minuta jedna od njih dve umreti.

Galkinja se okrenula prema loži s velikašima podigavši desnu ruku u znak pozdrava. Lisandra je učinila isto, iako još nije bila navikla na takve uljudnosti u areni. Provela je čitav život pridržavajući se običaja, pa je taj pokret rukom načinila s mnogo samopouzdanja. Mada od toga i nije bilo neke vajde. Raskošno odeveni Rimljanin za kojeg je Lisandra pretpostavljala da je Sekst Julije Frontin, guverner i prokurator Male Azije, nije se ni potrudio da im uzvрати pozdrav pošto mu je pažnja sasvim očigledno bila usmerena ka zavodljivom šarmu jedne mlade robinje koja je stajala pokraj njega.

Lisandra se okrenula k svojoj protivnici. Dve žene stadoše jedna nasuprot druge te je Galkinja, očiju zelenih poput mora, ukrstila pogled s njenim. Dugo su tako stajale dok su im se osećanja ocrtavala u očima, kada Lisandra najednom oseti snažno žaljenje zbog ove prilike u kojoj su se našle. Iako ne behu neprijateljice po sopstvenoj volji, Lisandra je znala da ne može da bira. Rešivši da mora da preživi, pogled joj očvrstnu, a onda je videla kako joj druga žena klima jer je i sama došla do iste spoznaje. Podigoše svoja oružja.

Sve je utihnulo na nekoliko trenutaka. A potom ju je Galkinja napala iznenada i neobično lep zvuk sudaranja gvođenog oružja proneo se

arenom u trenu kada je Lisandra spremno dočekala njen napad. Keltska ratnica je urlala i psovala, ustremivši se na nju u pokušaju da tim razjarenim naletom potpiri sopstvenu hrabrost. U njenom napadu nije bilo ni reda ni poretka, već je neprekidno zamahivala rukama šaljući udarce prema njoj, oslanjajući se na svu snagu koju joj je njeno zdepasto telo moglo pružiti. Bila je poput lavine koja se survala pravo napred, lomeći sve pred sobom.

Lisandra je znala da mora biti poput magle. Veći deo života provela je pripremajući se za borbu, bolje reći, bila je to ritualna obuka, to behu čisto ceremonijalne veštine za koje nije mislila da će joj ikada biti potrebne. Ali sada, u ovom odsudnom trenu, kada je bila suočena sa smrtnom opasnošću, te teško stečene veštine isplivale su na površinu i njeno telo je instinktivno odreagovalo.

Činilo joj se kao da se njena protivnica kreće pod vodom. Kada je Galkinja krenula u napad, Lisandra je pomerila svoje sečivo kako bi odbila udarac. *Nemoj silom na silu*, reče sama sebi pokušavajući da se ispetlja iz tog napada. To njeno odbijanje da se upusti u žestoku borbu izgleda je ohrabrilu njenog takmaca, te je Galkinja udvostručila silinu udaraca. Pesak je zaprštao oko Galkinjinih stopala kada je krenula da juri za Lisandrom po areni, mlateći mačem po vazduhu. Kako se ta potera odužila, masa je horski krenula da zviždi i glasno negoduje zahtevajući više akcije.

Znoj je zalepio žutu kosu Galkinje za njeno čelo, potamnivši i njenu čistobelu tuniku, koja je sada ličila na sivu gazu. Lisandra je videla kako Galkinja s velikim naporom diže ramena kada je ona uspeła da izbegne još jedan napad. Galkinja se istoga trena zaustavila, pokušavajući da dođe do daha. Bilo je očigledno da je izgubila snagu i da je, štaviše, iscrpela sve samopouzdanje, te je podmukli crv sumnje počeo da nagriza njeno ratničko raspoloženje. Lisandra je hitro podigla svoje mačeve i vatra joj se iznenada razbukta u venama. *Sad*, doviknuše joj njeni instinkti. *Sada je pravi trenutak*.

Krenula je u protivnapad.

Zavtlala je sečivima, mašući njima tako brzo da su se jedva okom mogla pratiti, pa je bez ikakve milosti preokrenula svoju odbranu u napad. Suparnica je očajnički pokušavala da odbije njen zamah, užasno prepadnuta, te je odstupila unazad usplahireno vitlajući mačevima kako bi skrenula nalet njenog oružja.

Lisandra je nagnula još silnije, te je Galkinja uspela da je uspori tek sada, u poslednjem mogućem trenu. Udvostručila je silinu zamaha, upustivši se u završnu pomahnitalu razmenu udaraca sa suparnicom koju je skroz bio obuzeo očaj. Kada joj se prilikom sudara dva sečiva protresla cela ruka, osetila je da je iz varvarke nestao poslednji atom snage, pa joj je srušila zaštitu.

Nije bilo nikakvog osećaja žaljenja: samo čudesno, predivno uzbuđenje čim je osetila kako se meso te žene otvara i cepa dok je nabijala svoju oštricu u metu. Galkinja se zagrcnula kada su strašni mlazovi krvi počeli da joj šikljaju kroz usta i kroz ranu koja joj je zjapila u grudima. Lisandra je izvukla oštricu napolje, pa je svom snagom zamahnula oko sebe. Sabljom je dohvatila srušenu ženu po vratu odsekavši joj glavu s tela. Glava je u širokom luku poletela kroz vazduh sa širom otvorenim očima i ustima, zanavek zaleđenim u izrazu zaprepaštenja i bola. Činilo se da je to obezglavljeno telo tako stajalo gotovo čitavu večnost njišući se, pre nego što se, skroz usporeno, kao u nekom uzvišenom trenu, stro-poštalo unazad ljosnuvši u pesak, a krv je krenula da se širi iz odsečenog vrata praveći oko njega grimizni jastuk.

Lisandru je protresla jeza kada se naglo vratila nazad u stvarnost, okružena larmom mase koja se obrušila prema njoj u talasima zasuvši je čitavim slapom zaglušujuće buke. Beše to bizaran prizor: s jedne strane, pod nogama joj beše leš koji se još grčio, a s druge strane joj je u susret krenuo neki visoki čovek odeven poput Harona, čamdžije što prevozi mrtve na drugu stranu, noseći u ruci štap s kukom na vrhu. 'Haron' je lagano, pomalo čak i svečano, dohvatio glavu Galkinje, a onda je nakačio i njen trup na svoj štap. Istim svečanim korakom se povukao iz arene, vukući leš za sobom.

Lisandra je odstupila korak unazad, a onda se okrenula zaputivši se prema tunelu, dok joj misli behu ispunjene mešavinom ushićenja, osećaja krivice i olakšanja.

II

Lisandra je neutešno zurila kroz rešetke svog pokretnog zatvora posmatrajući kako pusti krajolici Karije promiču pokraj nje sa us-pavljujućom sporošću. Nije bilo ničega da joj naruši monotoniju vidika osim pokojeg sasušenog žbuna, tu i tamo pokojeg prašnjavog brega i, s vremena na vreme, nekoliko putnika što su se bili zaputili u grad.

Kola su se truckala po putu već nekoliko sati, ostavivši predgrađa Halikarnasa daleko iza sebe. Ono što je uspela da vidi od ulica kada su napuštali grad bez sumnje je ostavilo na nju utisak o veličini toga mesta: u poređenju s njenim rodnim *polisom* Spartom, ovaj grad beše pregolem i pomalo prostački. To se – mislila je u sebi – i dalo očekivati od azijskih Helena, koji su, po njenom mišljenju, svi redom voleli da poput nekih ulizica imitiraju Rimljane. Doduše, nije da se u to lično uverila, ali priče ipak ne bi bile pripovedane da nije bilo bar neke istine u njima.

Bila je jedna od sedam zatočenica u kolima, ali je Balbova povorka već bila poodmakla daleko od njih, pa je pretpostavljala da su je strpali među *lanistine* „sveže kupljene robove“. Ostali u kolima behu sve neki varvari koji nisu govorili latinski, a kamoli njen maternji helenski. To ih, međutim, nije sprečavalo da čavrljaju na nekim svojim nerazgovetnim jezicima, zbog čijeg je prizvuka zaškrgutala zubima.

Nakon takmičenja u areni, Lisandru su bez ikakve ceremonije od-vukli u ćeliju da tamo dočeka da se završe dnevne predstave. Istina je da su je nahranili, pa ju je neki lekar čak i ovlaš pregledao da vidi da nije bila povređena. Kada je utvrdio u kakvom je stanju, ponovo su je zaključali u tami, zaboravivši na nju sve dok nije došlo vreme da Balbov karavan krene dalje. Pokušala je da ih pita dok su je vukli prema kolima

za zatvorenike koja su je čekala ispred, pošto je do tada već bila dokučila da je sada „u vlasništvu Lucija Balba“, ali su sva njena naredna zapitkivanja bila dočekana grubom naredbom da zaveže, posle čega bi usledio i oštar šamar po licu ako bi im i dalje dosađivala.

Fizički bol beše nešto što su je naučili da istrpi još u detinjstvu, ali je ovaj šamar poslužio da je podseti na njen novi status. Skoro da joj se smučilo kada joj se ta reč nenadano pojavila u glavi.

Robinja.

A što je još gore, robinja u areni – najniži od najnižih slojeva, jedva nešto više od obične životinje. Postala je član staleža kojem se društvo najviše podsmevalo. Bilo je to više nego što je mogla da podnese, ali se tešila mišlju da će, čim vlasnik ove trupe bude saznao ko je ona u stvari, ova grozna situacija biti u potpunosti rešena.

Neko lupkanje po ramenu je prenu iz razmišljanja, pa se Lisandra okrenula, ugledavši jednu riđokosu ženu kako joj nudi parče hleba. Taj dar je stajao stegnut u njenim prljavim prstima pa je Lisandra došla u iskušenje da joj odgurne ruku, ali je osmeh te žene bio srdačan, te je shvatila da bi bilo osorno od nje da odbije to što joj je ponuđeno. Dok je prihvatila ispruženi komad hleba, nadala se da osmeh koji joj je uzvratila nije preterano ličio na kreveljenje. Ta žena ju je sestrijski potapšala po ruci, pa se okrenula da sedne nazad među svoje sunarodnike. Lisandra se vratila svojim mislima, ali je duboko u sebi bila zahvalna na ovom činu solidarnosti.

Putovali su nekoliko dana tokom kojih su im, na njeno iznenađenje, redovno davali hranu. Jelo beše odlično, čorba od mesa i ječma, bolja od bilo koje druge koju je Lisandra do tada probala. Činilo se da se njihovi čuvari baš trude da te žene održe u dobrom zdravlju, što je bilo suprotno od svega što je čula o životu u ropstvu. Ako se izuzmu vaše koje su svi zarobljenici dobili, putovanje je, ako ne prijatno, bilo bar sasvim podnošljivo.

Čak se razvila i neka vrsta komunikacije između Lisandre i njenih varvarskih saputnica. Koristeći se pomalo smešnom pantomimom, doznala je da se ona riđokosa žena zove Hildret. Ona i njene sunarodnice behu iz plemena Hata, za koje je Lisandra odmah pogodila da je german-sko. Hati behu dobro poznati širom carstva: njihovi ratnici su već godinama zadavali paklene probleme carskim legijama duž reke Rajne.

Hildret, naravno, nikada nije bila čula za Heladu: čak i kada je Lisandra svoju domovinu nazvala Grčkom, kao što to Rimljani rade, Germanka joj je odgovorila sleganjem ramena, odmahujući glavom. Lisandra je zaključila da nema svrhe objašnjavati joj i dalje. Geografija je bila preveliki zalogaj za ovaj način sporazumevanja. Umesto toga, usredsredila se na podučavanje tih Germanki nekim osnovnim pojmovima na latinskom. Nažalost, one priče koje su pratile varvare, o tome kako sporo shvataju, nisu bile neutemeljene, pa se više trudila da time ispuni vreme nego što se u njenim naporima krila istinska želja da ih nečemu poduči.

Međutim, ubrzo su njihova kola za zatvorenike brujala od uzvika na latinskom, izgovorenih s vrlo grubim naglaskom, kada su Germanke krenule da ponavljaju „nebo!“ i „stena!“, pa su uskoro uznapredovale i do čitavih rečenica, poput „ja-ne-govorim-latinski-govoriš-li-germanski?“.

Sve je to isprva bilo vrlo zabavno, ali je sva ta cika koja se tokom njihovih časova dizala među Germankama privukla pažnju Balbovih stražara, koji ih opomenuše da se utišaju, usput im preteći vitlanjem svojih batina kako bi bili sigurni da su im utuvili u glavu svoju naredbu.

No, Lisandra je ipak uvidela da je ta njena razbibriga bila delotvorna. Vreme je prilično brzo prošlo, pa se zaprepastila kada je u daljini spazila visoku građevinu okruženu bedemima. To je bez sumnje bilo njihovo konačno odredište.

Sve zatočenice začutaše, iščekujući da vide šta će se desiti kada je karavan lagano skrenuo prema toj građevini. Kada su se približili, Lisandra je pomislila da liči na neku minijaturnu Troju, jer su zidine bile sagrađene veoma čvrsto. Goleme kapije od kovanog gvožđa se naglo otvoriše, i njihov karavan je prošao ispod polukružnog natpisa na kojem je pisalo da je to *Škola za gladijatorke Lucija Balba*.

Lisandra se nagnula napred, uhvativši se rukama za gvozdene rešetke kaveza dok su ulazili u *ludus*. Na tom mestu je sve brujalo i sve beše uskomešano zbog gomile žena koje su vežbale raznorazne borilačke veštine. Vazduh beše ispunjen klopotanjem drvenog oružja pomešanim s glasnim naredbama trenera i kricima ushićenja, ali i ogorčenja. Beše to nekako poznat prizor i, uprkos okolnostima u kojima se našla, to mesto joj je delovalo utešno na neki čudan način.

Vrata kaveza se otvoriše uz škripu i stražari im dadoše znak da izađu napolje, uzvikujući naredbe na svom grlenom varvarskom jeziku. Lisandra je mogla da oseti kako jeza obuzima celu njihovu skupinu.

„Skidajte odeću sa sebe i bacite je onamo“, ponovio je jedan od stražara, ovoga puta i na latinskom. Lisandra slegnu ramenima: u Sparti su sve vežbe izvođene *gimnos*, bez odeće, telo je naposletku bilo nešto čime se treba ponositi. Povinovala se, srećna što će se otarasiti svoje prljave tunike.

Njene saputnice su se snebivljivo povele njenim primerom, i ona je smesta postala svesna razloga njihovog stida: u Germaniji telo očigledno *nije* bilo nešto čime se trebalo ponositi. Lišene odeće, Germanke behu jedna apsurdna skupina. Istina je da je i sama imala svetlu put, ali kože ovih žena su izgledale gotovo svetloplave. Goleme dojke su im visile sa i suviše bleđih torzoa, a ispod odeće otkriše i zaprepašćujući buljuk stidnih dlaka svih boja i oblika. Lisandra je morala da zagriže usne kako ne bi prasnula u smeh. Na njihovom putu do *ludusa* ona jeste videla da ispod pazuha imaju čuperke kao u muškarca, ali su te Germanke, ovako potpuno gole, delovale komično u svojoj preteranoj maljavosti.

„Ti govoriti latinski?“ Stražareva rečenica ju je prekinula u kritičkom posmatranju građe plemenskih žena. Osmotrla je tog čoveka otkrivši da je nizak, zdepast i pomalo loše raspoložen. Nije varvarin, ali nije ni daleko od toga. Zbog nečega je ličio na Makedonca. Uspravila se.

„Da, i to očitno mnogo bolje od tebe.“

Čovek je bio potpuno zbunjen: ostao je zabezекnut pred njom nekoliko trenutaka širom otvorenih usta, a svi ostali utihnuše, zapanjeni njenim osionim odgovorom isto koliko i on. Atmosfera je nekoliko trenutaka bila napeta i neizvesna, pre nego što je jedan od ljudi prasnulo u smeh zbog osramoćenosti svoga druga. Reakcija na njen odgovor se proširila po areni, i stražari krenuše da zvižde i da se grohoću podstaknuti njenom drskošću. Germanke počеше da se osvrću oko sebe ne znajući šta se to dešava.

Makedonac odmahnu glavom. „Imaš sreće što te neću prebiti na mrtvo ime“, reče, ali je vesela atmosfera umanjila jačinu njegove pretnje. „Hajde da odvedemo tebe i tvoje varvarske živuljke na pranje.“ Dao im je znak da krenu.

Kada se skupina pomakla, stražar je opazio da je tu Grkinju njen dugački jezik i ranije uvaljivao u nevolje. Iako je spređa bila prelepa i bez mane, leđa joj behu ispresecana čitavom mrežom izbledele ožiljake.

*

Poveli su ih na drugi kraj vežbališta, što im je dalo priliku da se upoznaju sa svojim novim okruženjem. Kao što se i moglo zaključiti po njegovoj spoljašnjosti, *ludus* je više ličio na ograđeni grad u malom nego na tamnicu: niske kamene kolibice behu podignute duž cele jedne strane ogromnog prostora za vežbanje, a Lisandra je pretpostavila da se tu radi o kućama za roblje – za nju samu, pomislila je mrzovoljno. Nasuprot njima behu raskošne kuće nalik vilama, uvučene mnogo dalje od buke i prašine. Tamo su se mogli videti vodoskoci i kipovi, a Lisandra se naklonila kada je prošla pored statue Minerve, što beše rimski naziv za boginju Atenu. Na drugom kraju *ludusa* dominiralo je ogromno kupatilo u koje su povelu i nju i varvarke.

Stražari su ih sproveli kroz ulaz, te ih predadoše na brigu nekolicini robinja, od kojih najstarija beše neka Germanka okrutnoga izgleda koja im se predstavila kao Greta. Na svu sreću, neke od sluškinja su govorile helenski, pa je melodični zvuk njenog maternjeg jezika u neku ruku podigao Lisandrino raspoloženje.

Odvele su ih u jednu od sporednih prostorija, u kojima je bilo nekoliko kofa s nekom tečnošću opakog mirisa i malo čega drugog. Greta je rekla ženama da utrljaju tu smrdljivu mešavinu u kosu. Osetio se blag zapah nafte u njoj, a Lisandra reče sebi da će je taj bučkuriš, iako ogavan, bar osloboditi vašaka koje joj behu saputnice u proteklih nekoliko dana. U svakom slučaju, bolje to nego da joj obriju glavu.

Pre nego što ih je povelu u glavnu odaju u toj zgradi, Greta je zapovedila ženama da se obliju toplom vodom. Lisandrine usne se izviše nagore od zadovoljstva kada su stupile u glavno kupatilo. Bazen beše ogroman i, na njeno iznenađenje, mirišljav. S njegove površine su se krivudavo dizali snopovi pare, čineći vazduh vlažnim i zagušljivim. Niko nije morao da je tera, već je sama namerno krenula prema vodi.

Hildret je zajedno sa ostalima zastala, razmenivši nekoliko grubih reči na germanskom s Gretom. Iako je sasvim očigledno i sama bila robinja, Greta se izgleda s vremenom probila do višeg položaja u zavtorenem svetu tog *ludusa*, te očito nije trpela neposlušnost. Međutim, Hildret je takođe delovala prilično opasno: ona zasigurno nije bila žena kojoj biste stali na put. Lisandra se zaustavila, podigavši obrvu prema jednoj od Gretinih pomoćnica.

„Šta pričaju“, upitala ju je.

Ta devojka beše mlada, možda šest godina mlađa od Lisandrinih devetnaest. Bila je krhke građe, a njenim pegavim vilenjačkim licem dominirale su krupne smeđe oči oivičene tamnim, bujnim, zamršenim kovrdžama. Slegnula je svojim tanušnim ramenima.

„Nisam sasvim sigurna, ali mogu da pretpostavim“, stigao je odgovor. „Varvarke se plaše kupanja“, odvažila se na maleni osmejak. „Misle da će se prehladiti i da će umreti!“

Lisandra frknu podignutog nosa. „Glupave divljakuše“, promrmljala je zagnjurivši u bazen bez dodatnih opaski. Istina je da je počela da posmatra te varvarke s manje nipodaštavanja nakon njihovog putovanja u *ludus*, ali njeno nisko mišljenje o njima beše sasvim utemeljeno. One behu poput velike dece: glupave, prezave i sujeverne. A u sebi je pomislila kako joj je njihovo sumnjivo prijateljstvo zapravo bilo nametnuto. U bilo kojim drugim, normalnim okolnostima, one ne bi zaslužile ni njenu pažnju, a kamoli njeno vreme.

Germanke joj odlutaše iz misli kada se prepustila uživanju u dodiru tople vode na svojoj koži. Posle svih onih dana koje je provela prljava na putu, užitak u kupanju beše neizreciv. Opušteno se prevrtala u bazenu, dopuštajući da joj toplota otvori sve pore i spere skoreli znoj i nečistoće s njenoga tela.

Malo je plivala pod vodom, a onda se opustila plutajući po površini dok je voda nije polako odnela na jednu stranu bazena. Oslonivši se rukama i ramenima na ivicu bazena, gledala je kako Germanke gube u svojoj borbi da ostanu prljave. Jedna po jedna, snebivljivo se spustiše u vodu od koje se dizala para, vrišteći skroz zaprepastene zbog njene neprirodne toplote. No ubrzo su pobedile svoj strah kada je talas mirisne topline obavio svoj omamljujući posao opustivši im napete mišiće, a onda im je očistio i kožu. Greta je bacila džaćić sa sunderima među oduševljene žene iz plemena, koje počеше i da guguču od ushićenja. Oko njih je sasvim jasno počela da se stvara prljava pena kada su revnosnim trljanjem krenule da skidaju sa sebe nečistoću koja je na njima godinama stajala tako skorena.

Lisandra se držala podalje od njih, ali sve njene nade da će se još malo brčkati u vodi behu ubrzo raspršene kada je Greta svojim iskusnim okom procenila da su se njene zemljakinje dovoljno kupale. Hitro pljesnuvši rukama, naredila je svima da izađu iz bazena.

Njoj je prišla ona sićušna robinjica s kojom je ranije razgovarala. „Moraš poći sa mnom“, reče devojčica. I ostale zatočenice su isto tako

pošle, jedna po jedna, za Gretinim pomoćnicama. Lisandra se nakon kupanja osećala opuštenom, a uprkos okolnostima u kojima se nalazila, osećala se i mnogo bolje nego proteklih nedelja. Zbog toga i nije bila raspoložena da postavlja dodatna pitanja.

Njena malena sluškinja ju je odvela iz glavnog kupatila u jednu od sporednih prostorija. Tamo ih je već čekala jedna klupa pokrivena peškirom.

„Ja sam Varija“, predstavila se devojčica.

„Lisandra.“

Varija pokaza na klupu, rekavši Lisandri da legne na nju potrbuške. „Samo se opusti“, reče joj sipajući pozamašnu količinu ulja slatkastog mirisa na leđa i ramena svoje štice. Njene sićušne ruke su spretno utrljale ulje u njenu kožu, dok je svojim iznenađujuće snažnim prstima krenula da je masira kako bi popustila svu napetost u Lisandrinim mišićima.

Gotovo da je krenula da prede od užitka pod Varijinim spretnim rukama, a masaža se i dalje nastavljala. Nije mogla da se načudi ovakvom tretmanu, pa je to pomenula i maloj robinji. Sve se to sasvim sigurno nije slagalo s njenim uverenjima o sudbini jednog sužnja.

„Ah“, odgovori joj Varija prešavši svojim magičnim dodirima i na Lisandrine noge. „Postaćete ti teže mnogo brže nego što bi trebalo. Tu se primenjuju određene norme koje moraš da ispuniš“, dodade prozaično. „Ovde su sve gladijatorke odlično uvežbane.“

Lisandra na to samo promrmlja dajući joj do znanja da ju je shvatila, i blago raširi nozdrve kako bi udahnula miris voska u vazduhu. Varija je ponovo progovorila: „Tako da ti mogu reći da te tu ne čekaju samo masaže i kupanja. A neki od trenera umeju biti veoma surovi. Vidim da si i ranije imala surovog gospodara“, robinjica je prstima prešla preko hrapavih ožiljaka na njenim leđima.

Oštar zvuk cepanja iz susedne ćelije, praćen jednim prestravljenim krikom, prekide odgovor koji je Lisandra htela da izusti. Prepala se, radoznalo se zagledavši preko ramena.

„Depilacija voskom“, odgovorila je Varija na njeno neizgovoreno pitanje. „Traje duže od brijanja, ali je prvi put uvek veoma bolna za te varvarke.“

Lisandra se u potpunosti složila s tom konstatacijom. Istina je da su je uvežbali da zanemari bol, ali je ipak bila zahvalna što je depilacija bila nešto što neće morati da iskusi. Nekoliko brzih poteza bronzanom britvom biće dovoljno za civilizovanu ženu poput nje.

III

Iz gledajući mnogo bolje nakon neočekivanog tetošenja u kupatilu, Lisandra je izašla napolje noseći na sebi laganu tuniku koju su joj dali, uživajući, uprkos okolnostima u kojima se nalazila, u vedrom raspoloženju kakvo nije osetila još od kada je doživela brodolom. Hildret joj se pridružila zajedno sa svojim saplemenicama, a po koraku im se moglo videti da im je koža posle susreta s voskom za depilaciju ostala pomalo ojedena. Greta im je zapovedila da stanu u jednu vrstu i da čute.

Nakon nekoliko minuta, jedan od trenera, za kojeg je čula da ga zovu 'Batina', prišao je ženama koje stajahu u redu. Lisandra je primetila kako ih pomno ispituje pogledom. Videla je takav pogled kada je bila mlađa: Batina je procenjivao njihovu kondiciju jednim pogledom, tragajući za žarom u očima koji bi mu nagovestio da takva žena obećava.

„Dobro došle u svoj novi dom“, reče visokim, nazalnim glasom. Dok je govorio, Greta je prevodila Germankama. „Vi ste robinje... sužnji... manje od ljudskog bića. Zaboravite na to da ste nekada bile žene koje su imale živote van ovih zidina“, opako im se iscerio. „Time će vam sve ovo biti samo još teže.“ Krenuo je da šparta gore-dole ispred poređanih žena, mašući svojim štapom od vinove loze po kojem je i dobio nadimak. „Vaša jedina svrha u životu je da pružite prvoklasnu zabavu veoma zahtevnoj publici. Za to ćete se i uvežbavati. Da se borite i ubijate, i da se suočite sa svojom smrću na civilizovan način.“

„U svakom trenutku ćete slušati mene i ostale trenere. Upamtite da ste samo robinje i da je vaša sudbina da ispunjavate zahteve svojih gospodara“, Batina se naglo zaustavio ispred Hildret. Namerno je polako ugurao tamnu, žuljevitu ruku pod rub njene tunike, pomilovavši je po

međunožju. Zacerekao se kada se Germanka zarumenela od stida dok joj je, onako bespomoćnoj, gnev tinjao u očima. Batina je izvukao ruku, pa je pred svima krenuo da njuši njen miris na svojim prstima. „Bez obzira na to kakvi bi ti zahtevi mogli biti“, dodade. Sa strane je klimnuo namignuvši Hildret. „Fino, fino.“

Batina se izgleda konačno zagrejao u svojoj govoranciji. „Poslušajte nas u svemu što vam kažemo, i vaši životi bi ovde mogli biti čak i ugodni. Ako nas ne poslušate, videćete da vam mogu tako zagorčati život da će vam smrt delovati kao čin milosrđa. Budete li vredno trenirale i marljivo učile... možda i poživite dovoljno dugo da otkupite svoju slobodu“, prostrelio ih je pogledom odmahujući glavom. „Ali kako mi se čini, ovako kada vas gledam, čisto sumnjam u to. Biće da ja tu najverovatnije traćim vreme, jer ćete se daviti u sopstvenoj krvi već nakon prve borbe. Bolje da odmah krenemo na posao. Pogled dole i krenite da trčite. Kružite oko *ludusa* dok vam ne kažem da stanete.“

Žene se okrenuše te se dadoše u trk. Kada je i Lisandra istupila iz vrste, Batina je spustio svoju palicu od vinove loze na njene grudi. „Ne ti, Grkinjo. *Lanista* želi da te vidi.“

Lisandra je osmotrila tog žilavog malog Parćanina s mešavinom čuđenja i prezira. „Odlično“, reče. „Jer i ja želim njega da vidim.“

Batina se zagledao u nju na nekoliko trenutaka, a onda je podmuklo zabio balčak svoga štapa od vinove loze u njen trbuh. Sav vazduh joj je izleteo iz pluća, te se sva presamitila u agoniji. Batina ju je oborio nogom na zemlju i krenuo da je šiba po leđima svojim štapom, obrušivši na nju nekoliko snažnih udaraca. Dok se ona koprcala od bola i zaprepštenosti, Parćanin je zgrabio gužvu njene kose, pa je privukao njeno lice bliže sebi, izbuljivši prema njoj oči koje su plamtele gnevom. „Da si se odmah rešila takvog stava, lepojko moja, ili ćemo se ti i ja pokačiti, jesi li me razumela?“ Odbacio ju je nazad na zemlju, opalivši je štapom po licu. „A sada bi *lanista* hteo da te vidi.“

Lisandra je svome mučitelju uzvratila pogled pun gneva. Spartanska čast – *njena* čast – nalagala joj je da se digne i da smrskata to iskeženo, ogavno lice i napravi od njega kašu. Na samo jedan tren, njene misli se ispuniše krvoločnim besom i ona se sva napregla, spremna da skoči. Ali onda je povratila kontrolu isto onako brzo kako ju je i maločas izgubila. Dopustila je da gnev izvetri iz nje, pa se naterala da mu pokorno klimne.

Biće dovoljno vremena za osvetu kada je oslobode, rekla je sama sebi. Onda će ovo prljavo đubre platiti za uvredu njene ličnosti.

Batina je navukao na sebe masku ravnodušnosti, uperivši rukom prema Balbovim odajama i dajući joj znak da krene za njim. Međutim, čitava ova čarka ga beše uznemirila. Kada se zagledao u njene oči, video je u njima aroganciju i prezir, kao i potpuno odsustvo bilo kakvog straha. U tom trenu je shvatio da ovakvu devojkicu nije video nijednom tokom svih onih godina koje je proveo u areni i oko nje. Snažno ju je udario – dovoljno snažno da izbije želju za borbom i kod većine muškaraca. Međutim, ova Grkinja nije bila zaplašena, a od uzvratanja napada ju je zaustavilo nešto drugo, a ne strah. Izraz njenoga lica je Batini dao do znanja da će jednoga dana morati da trajno slomi svaki otpor u njoj.

Kuća Lucija Balba beše najraskošnija od svih koje je Lisandra opazila kada je prvi put ušla u *ludus*. Podignuta najdalje od vežbališta, bila je čista, bela i bogato ukrašena. Nekoliko velikih kipova rimskih božanstava, kao i nekoliko lokalnih, beše postavljeno u cvetnoj bašti koja je vodila do glavne kuće. U sredini se, naravno, nalazio prikaz cara, Domicijana. Ofarban bojama i ukrašen cvetnim venčićima, bio je malko previše nakićen po Lisandrinom istančanom ukusu.

Batina joj je uputio jedan smrknuti pogled, pa ju je prepustio nekom mladiću koji je stajao ispred ulaza Balbove kuće. Bio je namirisana i lep, a njegov svetloplavi hiton* beše mnogi kraći od njenoga. Mladićeva plava kosa beše preterano nalickana i nauljena, uokvirujući njegovo punačko, pohotno, gotovo obesno lice, lice koje je naviklo da mu svi hirovi budu ispunjeni.

„Pozdrav“, prošaputao je na helenskom. Smesta je prepoznala atinski naglasak. „Ja sam Eros.“

„Vidim da jesi.“

Eros je prezrivo frknuo, pa joj dade znak da krene za njim unutra, ne skrivajući gađenje kada je onako bosonoga ostavila prašnjave otiske na besprekorno čistom mermeru.

* Hiton – starogrčka odora, nalik haljini bez rukava, koju su nosile i žene i muškarci ispod ogrtača, obično s pojasom ispod grudi ili oko struka (prim. prev).